

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เรื่องป่าชายเลนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษากำแพงดินหงเปาว์

อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

Development of Mangrove Learning Resources for Prathom 6 Students

with Community Participation : A Case Study of Ban Tanyongpao,

Amphoe Nongchik, Changwat Pattani

ไมตรี สุดเรือง

Maitree Sudruang

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Science Thesis in Environmental Education

Prince of Songkla University

2547

เลขที่หนังสือ..... ๒๕๔๗.๓๙๓.๓๕๓..... ๒๕๔๗ ค.๑
Bib Key..... ๑๔๒๖๔๗
..... 13 ก.ค. 2547

ชื่อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาบ้านคันหยงเปาว์ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน	นางสาวไมตรี สุธเรือง
สาขาวิชา	สิ่งแวดล้อมศึกษา
ปีการศึกษา	2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เสริมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาขั้นตอนการพัฒนา องค์ประกอบ และประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และเพื่อศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลนดังกล่าว กลุ่มเป้าหมายมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลน ได้จากการเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีความสนใจและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ป้าชายเลนทั้งใน โรงเรียนและชุมชน จำนวน 15 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลน คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านคันหยงเปาว์ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 24 คน จากการเลือกแบบเจาะจงทั้งห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องป้าชายเลน (สำหรับครูผู้สอน) แบบฝึกปฏิบัติการเรื่องป้าชายเลน (สำหรับนักเรียน) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน แบบทดสอบวัดเจตคติของนักเรียน แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอน และแบบสัมภาษณ์สรุปและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลนของกลุ่มผู้ร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติแบบที (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ขั้นตอนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลนมี 4 ขั้น คือ การระดมความคิดเห็นเพื่อสำรวจความต้องการและหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวางแผนและดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ และการสรุปและประเมินผลแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลนประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้านที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน คือ สถานที่และสื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ และครูผู้สอนและวิทยาการ

2) ภายหลังจากใช้แหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลน นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นักเรียนและครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการใช้

แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก โดยให้เหตุผลว่าเป็นการเรียนรู้ที่สนุก ไม่น่าเบื่อ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความตระหนักต่อความสำคัญของป้าชายเลนมากขึ้น เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและชีวิตจริงของนักเรียน และเห็นว่าการใช้แหล่งเรียนรู้แห่งนี้ น่าจะมีความยั่งยืน เนื่องจากโรงเรียนได้บรรจุกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องป้าชายเลนลงในหลักสูตรสถานศึกษา และมีโรงเรียนบริเวณใกล้เคียง มาขอร่วมใช้แหล่งเรียนรู้แห่งนี้แล้ว 2 โรงเรียน

3) เจือใจและปัจจัยที่สนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ครั้งนี้คือ พื้นฐานและบริบทของชุมชนและโรงเรียนที่สนใจและมีประสบการณ์การทำงานด้านการอนุรักษ์ป้าชายเลนและทรัพยากรในท้องถิ่น เจือใจและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ครั้งนี้คือ เวลาว่างจากการะงานหลักของกลุ่มผู้ร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป คือควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เรื่องป้าชายเลนหรือเรื่องอื่น ๆ ตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้แนวทางจากการวิจัยครั้งนี้

Thesis Title	Development of Mangrove Learning Resources for Prathom 6 Students with Community Participation : A Case Study of Ban Tanyongpao, Amphoe Nongchik , Changwat Pattani
Author	Miss Maitree Sudruang
Major Program	Environmental Education
Academic Year	2003

Abstract

This research is an action research complimented with quantitative data. The objective are to study the development process, components, and efficiency of the learning resource on mangrove forest as well as to identify conditions / factors facilitating or retarding development process. First of the two target groups comprised of 15 individuals from schools and the community interested in developing the learning resources on mangrove. The other was a class of 24 Prathom 6 students at Ban Tanyongpao school, Amphoe Nongchick, Changwat Pattani, who were involving in testing the efficiency of the learning resources. Research tools included an activity handbook for teacher, student worksheets, tests, questionnaires on attitude, satisfaction of teachers and students using the learning resources and an interview and overall evaluation guideline of the resource developers (teachers and local community). This research used the descriptive analysis, percentage, average, standard deviation and t-test. The results are as follow:

1) The mangrove learning resource is comprised of three inter-related parts : sites and materials, learning activities, and teachers or resource persons. The development process followed four steps of brainstorming, planning and developing the site, conducting a try-out, and evaluation.

2) Students had an increased understanding and positive attitude towards mangrove at the statistically significant level of 0.05 after using the learning resources. Both students and teachers were highly satisfied with the learning resource as it was an entertaining learning approach. It is also a student-centered approach since it is locally and personally relevant. Students had a better understanding and were more aware of the importance of the mangrove. The school has adopted

the Mangrove learning resources as its local curriculum ensuring its sustainability. Furthermore, two nearby schools had come and used the resources lately.

3) Factor facilitating the development of learning resource was the school's interest and community's commitment to the protection of coastal resources and mangrove conservation. However, limited time the resource developers could spare from their busy schedules seemed to delay the development process.

Further development of mangrove or other learning resources that takes into account local community's concerns and participation as this research will ensure the success of the project.